

Nro. 34.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken October 25-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

Felséges Urunk kegyelmesen méltóztatott a'
Magyar Insurgens seregbéli Oberster *Simonyi Fe-*
rentz Urat, Cs. K. Cameráriussá tenni.

Fő Tisztelendő *Miokovich Moyes* Károlyvári
nem egyesült Görög hiten lévő Püspök Urat,
azon megkülönböztetett érdemeire nézve, mellye-
ket magának azon időben, midőn az ő pásztor-
sága alá tartozó megye még az Austriai Felséges
Császári Ház' birodalmának egy részét tette, az
ő Cs. Felséges személyéhez és a' Státushoz mu-
tatott szolgálatait által szerzett, és reá nézve az
ő Torontál Vármegyében lakos három testvéreit
ú. m. Sabbast Josepovai falus bírót, Aront Dia-

conust, és Györgyöt Josepovai papot, a' Fels. Magyar udvari Cancelláriához küldött Felséges kézírása által, Magyar Nemességre emelni, minden taksa fizetés nélkül kegyelmesen méltóztattott ő Cs. K. Felsége.

A' Bétsiek Dédalussa, *Dégen* levegői repülő hajós Úr, minekutánna a' folyó Oktcher' 15-dikén delután a' Práterben a' maga találmányának ismét egy új próbáját akarván mutatni, és sok ezer nézőknek jelenlétekben a' levegőbe, repülve fel is evezett volna, szerentsés útazásának megtevése után egy nyomtatott írást adott-ki, melyben először megköszöni a' Bétsieknek, hogy felmenetelének szemlélésére oly nagy számmal megjelentek, azután pedig jelenti röviden, hogy estvéli hetedfél órakor Trauthmansdorf és Bruck között éppen azon a' helyen, a' hól bizonyos esztendőben *J. Maximilian Császár, Sigmond Lengyel Király, és László Magyar Király* özszejöttek volt, a' földre lebotsátkozott, hanem minthogy *Bruck* városát oda még igen távol lenni látta, a' levegőbe ismét felemelkedett és útját Bruck felé tovább folytatta, a' melly mellett szerentséssen leszállott, önnön magát a' repülő alkotmánytól eloldotta, Bruckba egy szekeren az egész repülő vagy evező készületet bévitette, ott igen jó szívvel fogadtatott, és város Polgárjává neveztetett.

Posony, October 22-dikén:

Ő Cs. K. Apostoli Felsége *Komáromból*, a' hová e' hónap' 18-dikán elútazott vala, tegnap délután ide igen jó egészségben vissza érkezett.

Az ezen hónap' 14-dikén tartatott elegyes országgyűlési ülésben, a' bizonyos finántziai tár-

gyaknak megvizsgáltatások végett kirendeltetett Regnicolaris Deputátzió megtette a' maga tudósítását, a' melly diktálás alá is vétettetett. Ugyan ezen ülésben az öszszegyülekezett Rendek' eleibe terjesztette a' Palatinus ő Cs. K. Fő Hertzegsége az utóbbi Insurrektziónak költségeit.

* * *

„Egy Felséges rendelés szerént, hogy a' lótartás Magyar Országban előbb mozdíttassék, a' Mezőhegyesi ménesből 1000 remonda kantzák Kótyavetye által a' többetígérőknek a' folyó esztendőben Oktober' 15-dikén, Pesten 250, Bajában 100, Temesváron 50, Debretzenben 200, Oktober' 25-dikén Posonyban 60, Győrben 100, Kanisán 50 darabok, el-adattattak.

Frantzia Birodalom.

A' Frantzia Udvarnak mostani útazására nézve igen jól talált előadást olvasunk a' Párisi *Journal-de-l' - Empire* nevű újságban, mint Utrechti tudósítást. Itt következik a' foglalatja: —

„*Utrecht*, Oktober' 6-dikán. Végezetre leve az a' szerentsénk, hogy új Fejedelmünket láthassuk. Az ő Császári Felsége' hozzánk való bévövetelét, örömnök, bizodalomnak, és tsudálkozásnak kinyilatkoztatása kísérte mindenütt; nem is lehetett különben. —

„Hollandiának minden lakosai tudták azt 10 esztendőtol fogva, hogy ezen országnak nem csak az ő politikai, hanem az ő polgári és kereskedési állapotja is a' Frantzia birodalomnak politikájától és törvényeitől vólnának felfüggesztve. Már 10 esztendők teltek-el az óta, hogy mi a' nagy nemzetnek fejét úgy nézzük, mint egyszersmind az önnön magunkét. Tekinthettünk é

a' Hollandiának fekvésére a' nélkül, hogy egyszerre eszünkbe ne vegyük, hogy a' Frantzia birodalom, mint a' Rénusnak ura, és Német Országnak védelmezője, az Európai száraz föld és a' világnak egyéb részei között fennálló kereskedésnek nállunk mint közép ponton való folyását, pedig a' melly a' békesség' idején a' mi boldogságunkat, vagy igazábban szólván egész létünket csak egyedül tarthatta fen, nekünk megengedheti, vagy megtilthatja? El múlt az az idő, midőn több hatalmasságok, a' mellyek majd egyenlő erővel bírtak, Európában egy egyenlőség mértékének Systemáját fenntartották. Hollandia akkor, az egymással frigy vetélkedésben élő részek között megtarthatta az Európai politika' egyenlőségének mértékét; úgy tekinthette a' maga függetlenségét, mint egy olyan tárgyat, mint a' mellyre egész Európa ügyel. Akkor vehette az északi népek' kereskedésbéli tudatlanságának és a' déliek tunyaságának is azt a' hasznát, hogy ezeknél fogva a' biztosí és szállítói kereskedést a' Balticum és Közép tengereken a' maga részire hajtsa. De mind ezen boldogságai Hollandiának már még akkor elenyésztek vala, mikor a' revolútzio által okoztatott hadakozás az ő politikai állapotját még fel nem fordította volt. Már még az Utrechti kötés' alkalmazatosságával az 1714-dik esztendőben megjegyzették azt, hogy mivel az Európai nagy Hatalmasságok az ő népek' számához alkalmaztatott nagyságú, és szünetlen fennálló seregeket kezdetek tartani, tehát egy kisdéd, csak két vagy három millió lakosokból álló Respublika, a' melly, mint *Kárt-hágó*, idegen zsoldos seregeket kéntelenített

tartani, a' világ' theátrumán nem jádzhath többé katona hatalmasságot. —

„Hollandia, a' melly az Utrechti kötés után tsak valami igen gyenge just tarthatott az Austriai Belgiumi határerősségekhez, a' Spanyol koronaörökség felett való hadakozás alatt 130000 tsupa zsoldos katonákból álló ármádiát kéntelenített tartani. Ez az erőlködés semmivé tette a' Hollandiai egyesült tartományoknak finántziájokat, és tsak Angliának hajtott hasznót. —

„Hollandia' finántziájának elromlása néki meg nem engedte többé, hogy azt a' tengeri nagy hatalmat vissza kaphassa, a' mellyet a' *Ruiterek'* és *Trompok'* ideje után elvesztett vala; azolta minden ő plánta világi (két Indiai) systemája és külső kereskedése Anglus kézre jutott. Azt is szemlélni lehetett más felől az 1747 és 1784-dik esztendőkből elő fordúlt történetekből, mellyek között az elsőben *Berg-Opzoom* elvétetett, a' másokban pedig *II. Jósef* Császár a' Skaldis vizéhez just formált, a' mit az 1672-dik esztendő-től fogva ottan szünetlen szemlélni lehetett, hogy Hollandia minden időben azon katona Hatalmasság' ragadományává légyen, a' mellynek birtokában *Brabantzia* és *Flandria* találtatnak. —

„Hollandiának gyengesége újabban kimutatta magát akkor, midőn oda az 1788-dik esztendőben egy Pruszsiai kisdéd sereg minden nehézség nélkül *Amsterdámig* bényomúlt, és a' Státus Országglása' módját megváltoztatta. —

„Így tehát már annyira vitte vala a' dolgok' folyamatja Hollandiának sorsát, hogy ő egy független Státus telyességgel nem vala többé, hanem tsak az Anglia és a' száraz Európa között

folyó kereskedésnek úgy nevezett *Faktorja*, vagy gondviselője. A' Frantzia birodalom tehát a' maga megengeszthetetlen vak ellenségeit, az Anglusokat a' száraz Európából kiszorítani kénytelenítetvén, szükségesképpen megváltoztatni kénytelenített Hollandiának állapotját is. Ha ez az Ország, egy felől a' tenger által, más felől a' Frantzia Birodalom' vámlíneája által körülkerítetve a' maga előbbeni állapotjában meghagyatott volna: igen gyáva függetlenség lett volna az ő sorsa, a' mellynek ezen fellyül a' lakosok' tökéletes megromlása, sőt közönséges éhség is lett volna a' következése.

„Kétségen kívül való dolog, hogy a' Császári nagy birodalomhoz való tsatóltatás által mind azokat a' kárvallásokat fogja szenvedni Hollandia, a' mellyek valamelly kereskedő házat érdekelnek akkor, mikor ez minden előbbeni vásárosait elveszti: de leg alább nem szenved reménység nélkül. Altal kell azt nékie látni, hogy egy oly rettenetes Hatalmasság, mint a' Frantzia birodalom tsakugyan nem sokáig fog ellenni azon boldogságok nélkül, a' mellyek egy bátorságos és tisztességes tengeri békességkötésből származni fognak; a' melly békesség a' Hollandusoknak, új, nem kisebb, és sokkal bátorságosabb mezőt nyit az *industriára*, mint a' millyennek a' múlt század alatt birtokában voltak. —

„*Hollandia*, a' Rénusnak, a' Frantzia birodalom' és Német Ország' leg szebb folyóvizének torkában helyheztetve, azon gazdag és nagy kiterjedésű országoknak, mellyeket a' Rénusnak adózó igen sok más folyóvizek nedvesítenek, természeti kikötőhelye és közönséges piatza. A'

Helvétziai havasok, azok a' szőlőhegyek és gabona termő földek, mellyek itt a' Mósél és Mósa, ott a' Neckár és Ménus vizek által áztattatnak; a' Vogesiai, Ardennesi, Fekete, és Oldeni erdőkben találtató fa, és bányák; az Appentzeli, Tigurumi, Vürtembergi, Frankofurtumi, Hanuai, Elberfeldi, Solingeni, és Crévelti kézmívek — mind olyan tárgyak, a' mellyek magokra fogják vonni a' Frantziákká lett Hollandusoknak kereskedésen kapó figyelmetességeket. A' Hollandusok között azok, a' kiknek több jussok van azon ditsőséghez, mellyet magoknak, mint kereskedő nemzet, szereztek, érzik ezen igazságot; vallást fognak ők erről tenni, és hirdetik ezt azok között is, a' kik kevesebb esmerettséggel bírnak; ugyanazért is valahol tsak még eddig a' Császár a' mi vidékeinken által ment, a' Hollandus nép mindenütt nyilvánosságosan kimutatta a' maga alkalmaztatása által azt, hogy melly tökéletes bizodalmat helyheztesse ezen nagy Monarchának talentumaiba és szerentséjébe. Éppen azon szempillantatban érkezett hozzánk ő Felsége, mikor nállunk a' Conscriptionális (béírodási esztendő) elkezdődött, melly szerént maga láthatta, melly könnyen munkába vétetődött itt az a' törvény, a' melly a' régi és új Frantzia országi katonákat egy zászló alatt egyesíti. —

„A' Hollandiai tengeri legénység bizonyos kevélységgel érzi, hogy ő a' Frantzia birodalom tengeri új erejének egyik fontos részét fogja tenni: a' száraz Európa pedig megvárja az ő talentomaitól, és tüzes bátorságától azt, hogy annak az időnek eljövételét, melyben a' tengerek szabaddokká lesznek, siettesse. A' Flandriai, Német,

és Dánus tengeri legények, a' kik a' Hollandusokkal majd tsakhogy nem azon egy nyelven beszélnek, és velek egy szokásúak, barátságos egyességben élnek a' Ruitert és Tromp' hazájokfiaival a' Skaldisi hajós seregnél. Lehetséges lenne-é azt hinni, hogy ily sok tengeri legények között néhány olyan megkülönböztetett talentumúak fejeiket felemelni nem fognák, a' kik az Anglusokkal megverekedhessenek, sőt ő rajtok győzedelmeskedhessenek is? Mindenek meggyőzöttetve vannak itt a' felől, hogy az ő szerentsétségek egyedül onnét vette eredetét, hogy Hollandia egy Anglus plánta tartományá lett vala: ellenben mindenek azon fundálják az ő szerentsés jövődó eránt való reménségeket, hogy már most Frantziákká lettek. Ez az igaz és tiszta igazság a' lelkire hat minden embernek, akármilyen indulattal bírjon; el is vesztette már Anglia a' Hollandiai néphez való befolyást majd egészen: és ha mi azt haljuk mondattatni, hogy az Anglusok még most is sok barátságot mutatnak hozzánk, mi ezt úgy értjük, hogy ez egy olyan, tsak önnön hasznát kereső kereskedőnek barátsága, a' ki a' maga nyakas vakmerősége miatt egy igen okos és alkalmas gondviselőjét, vagy biztosát elvesztette. —

„A' mi egyéberánt Császár ő Felségének mostani nállunk való útazását illeti (így végzi szavait ezen író) városainknak, kikötőhelyeinknek, töltéseinknek megnézegetésekkel, szükségünk és segedelem kútfejeink után való tudakozódással tölti idejét ő Felsége, nállunk is emlékezetre méltó nyomait hagyván hátra itt való járásának, valamint mindenütt másutt.“

Ő Császári Felsége (így folytatja a' Párisi Monitör a' Frantzia udvar utazásának leírását) Amsterdámba való megérkezése után Oktob. 6-dikán délutánni harmadfél órakor lóra ülven, a' sántzokat bėjárta, 's azután véghetetlen sokaságtól körülvétettve, minden testörző kísérek nélkül a' városnak főbb piatzait és nevezetesebb útzeit bélovagolta.

Amsterdam Oktober' 9-dikén. Császár és Császárné ő Felségek ma reggeli 10 órakor *Utrecht* városát elhagyván, most délutánni harmadfélkor ide érkeztek, a' hól ilyen rendel tartották pompás bėjövetelüket: Előljött az ő Felségénél tiszteletbéli szolgálattétel végett felállott testörző lovas sereg; ezt követte Generális *Colbert* a' Hollandus és Lengyel könnyű lovassággal; ezután következtek a' Császárné öt hintai, mellyek között a' negyedikben ő Felsége űlt; ezek után jöttek két vasas regementek, 's ezek után a' Császár lóháton az egész Udvari tiszti kartól, Mnrshalloktól, Generálisoktól, és egyebektől kísértetvén. A' sereget egy Vasas regement rekesztette - bé. A' Hollandiai közönséges Kormányozó a' városi minden Előljáróktól kísértetvén, általajánlotta a' város kultsait ő Felségének egy beszéddel, mellyre kegyelmes feleletet nyert. A' városhoz közelgetvén a' menők' serege, a' harangok' zúggása és ágyúk' dörgése elkezdődött. Az úttzakat, mellyen bémentek ő Felségek, a' Nemzeti testörzők' kettős sora foglalta vólt el előre. A' házak' külső falai virágokból font koszorúkkal vóltak feltzifrázva. A' templomok előtt, a' hol a' sereg elment, a' papság papi ruhában állott. A' külömben is szép tekintetet imitt amott

muzsikáló karok elevenítették. Szállásokra érkezvén, a' Császár audientziára botsátotta a' Ministereket, Senátorokat, Státustanátsosokat, 's más előkelőket. Az idő igen fellegetes vólt ugyan az ő Felségek bėjövetele alatt: de az esső tsakugyan nem esett, hanem megszállások után azonnal megeredett. Estve megvilágosított a' város.

Nagy Britannia.

Londonban a' folyó Oktober' 2-dikán Kabinétnomi Tanáts tartatott a' *Siciliai* környűlálásokre nézve. A' tanátskozás 3 óráig tartott; a' Ministerek mind jelen vóltak benne. A' tanátskozásnak elkezdődése előtt Lord *Bentink*, a' kiről közelébbi levelünkbe írtuk vala, hogy Siciliát hirtelen oda hagyta, Lord *Vellesleyvel* a' Régens Printznél vólt audientzián, a' tanátskozás alatt is pedig nem távozott messze onnét.

Mitsoda határozás tétetett a' Királyi Kabinetumban a' *Siciliai* dolgokra nézve tartatott tanáts által, még nem tudatik; az újabb levelek úgy beszéllettek, hogy az Angliai seregekhez parantsolat fogna küldettetni, hogy ezen szigetet haladék nélkül katonai óltalom alá vegyék. — *L. Bentink* sietve vissza fog indulni oda.

I r l a n d i a.

Itt még nints szünete a' Catholicus gyülekezetek özsze seregléseiknek és tanátskozásaiknak. Az ő ügyek naponként erőssebb lábura kezdett kapni az Országban. Kings - Countyban annyira vitte egy igen számos gyülekezet a' dolgot, hogy azon Grófságnak a' Parlamentomban lévő tagjai a' kik eddig ellenzői vóltak a' Catholicusok' ügyinek, forma szerént való ígéretet tettek a' felől,

hogy azt ennekutánna, mint igazságos és szükséges dolgot, a' Parlamentomban védelmezni fogják.

Sicilia.

A' Siciliai környülállásokra nézve, mellyeknek mivóltokat már a' múlt napokon közlött közönséges levelekből értettük, ilyen *Akta* hirdettetett - ki a' *Messinai* újságban Julius' 32-dik napján: —,

„*Királyi Edictum.* Minekutánna ő Királyi Felsége tudósítattatott volna a' felől, hogy az alább megnevezett alattvalók, a' támadásra és a' közönséges tsendességnek megháborítására vonzó indulatnak külömbkülömb alkalmatosságokkal sok féle próbáját mutatták: a' tartozó engedelmességnek ezen megsértetését érett megfontolás alá vévén, megparantsolta, hogy a' következő személyek, ú. m. a' *Bellmontei*, *Vintimigliai*, és *Villa-Frankai* Princzek, kik közzül az utolsó a' Dragonyos Obersterségből is levettetik, 's Princz *Daci*, ki a' Királyi Gen. Adjutánságtól is megfosztatik, fogattassanak - el, és külömbkülömb szigetekre számkivettessenek. —,

„Költ *Palermóban*, Jul. 19-dikén 1811-ben.“

„Ferdinandus.

Spanyol Ország.

Innen már régetske hogy semmi nevezetes történetek felől nem tudósittattunk: de remenljük, hogy nem soká fogunk venni, minthogy nagy mozgások tétettetnek mind két részen. Leg hamarább várunk pedig e'féléket a' két ellenséges fő taboroktól, t. i. a' *Wellington* táborától a' *Beirai* vidékekről, 's a' *Valadolidi* és *Salamankai* környékekről a' Generális *Dorsenne* vezérlése

alatt lévő Frantzia armádiától, 's a' Marschal Marmontétól is. — Az Anglus armádiát egészen kimozdította Lord *Wellington* a' maga eddig való tanyájából az *Agueda* mellől, és azon hegyek közzé hozta elé, a' mellyek Beira tartományát Spanyol országtól elválasztják. Az ő ide való előmozdulásának kettős célját gondólják lenni, egyiket, hogy *Ciudad Rodrigo* várának ostromát fedezze, másikat hogy azt megakadályoztassa, hogy a' Marschal Soult armádiája magát a' Marschal Marmontéval a' *Duoro* mellett össze tsatolhassa. Ez az oka, hogy az *Aguedától*, Gata, Robleda, és Martiago nevű helyeken Ciudad - Rodrigó vára felé vivő Országútat sántzok által keményen megerősítette, és fegyveres seregekkel jól megrakta az Anglus armádia.

Majd mint bizonyost úgy írják más felől, hogy részről a' Marschal *Soult* serege is semmit el nem mellőz az ellenség' plánumának semmivé való tételére, és hogy seregeinek nagy részét nem csak össze gyűjtötte *Coria* és *Plasencia* között, hanem már meg is indúlt a' *Wellington* armádiája felé, hogy vele szembe száljon.

Déli Spanyol Amerika.

A' *Rio - Janeiroi* levelek Augustus' 12-dikén indúltak, és ez a' foglalatjuk: —,

A' *Plata* vize mellett Julius' 15-dikén költ levelekben azt olvassuk, hogy a' *Monte - Videói* tengeri erő *Buenos - Ayres* mellett megjelenvén, azon ú. m. Jul. 15-dikére víradó éljel, haubitz gránátokat hányt bé a' városba. A' hajók, mellyeken ideérkeztek a' *Monte - Videóbéliek*, egy részint tutajokból vagy szálakból állana!

A' Buenos - Ayresi ármádia hasonlóképpen hathatóssan hozzá fogott a' szárazon Monte - Videónak ostromlásához, 's újabban 1400 embereket szándékozott ostromló seregének erősítésére oda küldeni." —

„Jeles történet (így szól ugyantsak egy *Rio - Janeiroi* tudósító Aug. 13-dikán), hogy a' szárazon a' Buenos - Ayresy seregek ostromolják Monte - Videot, a' tengeren pedig a' Monte - Video béliek iparkodnak felégetni Buenos - Ayrest.“

E'képpen folynak a' dolgok Déli Amérikáának alsó részein: szint' ilyen kegyetlenséggel dühösködik az öldöklő angyal ugyan ezen Déli Amérikáának felső részein is. A' következő két levelekben e'képpen írattnak - le az itt folyó leg újabb környúlálások: —,

„*Küraszo*, Jul. 23-dikán. Egy új revo'utzióról, a' melly *Caraccasban* és *Porto - Cavallóban* történt, kedvetlenséggel kéntelenítettünk emlékezni. A' történeutről való tudósítást az *Avon* nevű Anglus hadi hajó Kapitánnya *Frazer* hozat ide. A' dolog' mivólta ez: A' nevezett két városok hét napoknak előtte magokat tsupa függetleneknek lenni kihirdették, ilyen felkiáltás mellett: haljon - meg VII. Ferdinándus és minden Európai Spanyolok! Tizenkét lakosok voltak ugyan ezen városokban halálra ítéltetve, hogy a' következő hétfőn megölettessenek. A' lakosok között sokak voltak, a' kik előre ellátták, hogy ilyen leszen az újításon való nyughatatian kapásnak a' vége, 's ugyan azért még jó idején elküldözték innét a' magok felvehető vagyonaikat. Szerentséssek, minthogy a' mit még eddig elnem

küldöttek, azt mind letartóztatták a' revolúzió-
nak gerjesztői. A' támadók' vezére Generál *Mi-
randa*, *Valencia* városa ellen indult 5000 embe-
rekkel, azért, hogy ezen város' lakosi nem akar-
nak egy kézre dolgozni a' Caracas és Porto-Caval-
lói lakosokkal. —

Küraszaó (Curaçao) Augustus' 14-diké. Egy
útas, a' ki a' Caracasi vidékekről jött ide által,
azt beszéli, hogy a' *Valencia* béliek nevezetes
hadi tsalárdságot követtek. el. Kapitulátziót kí-
vántak Generális Mirandától: azonközben midőn
ő oda seregével bément, minden ablakból és
házfedelekről esső módjára szórták reá a' golyó-
bist; mellyre nézve ő ez úttal magát onnét visz-
sza vonni kéntelenítetett. Azután több fegyve-
res népet hívott a' maga segítségére. Mi fog-
lenni a' dolog' kimenetele, mindenek nagy kí-
vánsággal várják.“

Napnyúgoti Indiából a' *Jamaika* szigetebéli
véres revolúzióról, mellyet a' Párisi újságok
közzül némelylek mint valóságos dolgot kihirdet-
tek, még nem érkeztek. el a' további tudósítások.
Beszélnek, hogy három Anglus szolgálóban lévő
Szeretsen Regementek gerjesztették a' támadást.

Elegyes Dolgok.

A' *Karlsruhei* újságban azt a' jelentést teszi
Titkos Udvari Tanácsos Doktor *Gmelin*, hogy az
odavaló Nagy Hertzei virágos kertben egy igen
különös szépségű ritka *Aloe*, *Agave Vera Cruz*,
van éppen most virágjában, a' melly a' maga
leveleinek bokrétájából a' múlt Juliusban egy-
szerre olyan szárat kezdett kihajtani, a' melly
a' következett 48 napok olatt nem tsak hogy em-

ber karhoz hasonlító vastaggá lett, és 26 lábnyi magasságra felnevekedett, hanem ennekfelette a' közepetájától fogva a' hegyéig 41 fő ágakat hajtott - ki magából, a' mellyek ötet mint fogós vagy karos gyertyatartók úgy veszik körül, egy leg gyönyörűbb virágpiramist formálván körülötte. Több mint 6000 virágbimbói vannak, mellyek között már valami 3 ezeren mézet - tsepegve kivirágzottak.

A' minap azt hirdették - ki az újságok, hogy bizonyos ember estve főtt gombát ett, és leg kisebb baját sem érzette utánna; megmaradván a' megfőtt gombának egy része, abból az ő három gyermekei más nap' reggel ettek, és megbetegedtek tőlle. A' gomba egyéberánt egészséges enni - való nemű gomba vólt. — „Ezen történeten, (így szól Kasseli Professor *Meinecke* Úr) nem kell tsudáلكozni. A' leg jobb tsipirke gomba is megmérgesedik 24 óra alatt és hamarébb is, ha főve, és minden savanyúság nélkül készítettve áll, a' mint történt ezen embernél is a' dolog. A' gyermekeknek és gyengéknek egyátallyában minden gomba ártalmas; azért inti Lianè az embereket minden gomba ellen, Plinius gyanús eledelnek nevezi a' gombát, Juvenális is kikél el - lene, Dioscorides tsak kevés portzióban enged belőlle enni. Az ifjú vagy megszáraztott tsipirke gombát tsak sok fűszerszám által lehet ártatlaná tenni, 's annak az ő tsak nem az állatok hú - sához hasonlító részeit a' hirtelen való megrot - hadástól etzet által megoltalmazni.

Eszszegen, *Fatz József* nevű Patikárius Úr megpróbálta a' görög dinnye' levéből Sirupot

főzni, és igen együgyű munka által olyan si-
rupot készített belőlle, a' melynek semmi féle
különös kedvetlen íze nintsen, 's minden sütemé-
nyekben, ételekben, még a' telyes ételekben is
igen használható, a' melly találmány igen
nevezetes egy olyan Országra nézve, a' hol
ez a' felette nedves bélű gyümölts oly nagy bő-
séggel terem és oly nagyot nő, mint Magyar
Országban.

Egy más Patikárius Gallitziában, t. i. *Beck*
Úr Brezányban olyan olajat sajtól szilva mag-
ból, a' melly a' leg jobb olajfa olajjal vetekedik
minden betses tulajdonságaira nézve, és e' hel-
lyett használtathatik.

A' szőlő magból is igen jó haszonvehető
olajat lehet sajtolni. *Stiriának* már két környé-
keire vitetett bé ez az olajsajtolás' módja. *Klos-
terneuburgban* e' folyó esztendőben November'
végén leg alább is 30 mérő szőlő magot sajtol-
nak ki olajnak közönségesen, oly czélzással,
hogy mindenek láthassák és megtanúlhassák ezt
a' külömben igen együgyü de igen hasznos olaj-
ütés' módját. A' kiknek *Klosterneuburgban* meg-
jelenni tettik, kevés napok alatt megtanúlhatják
az egész munkát. A' mingyárt említett *Stiriai*
környékeken minden paraszt gazda maga sajtolja
házanépe szükségére az olajat szőlő magból.